

۲۰۱۳/۰۸/۳۱

دوکتور محمد اکبر یوسفی

«خبر های کوتاه» بیش از پنجاه سال قبل!

وقتی در مجموع به برخی از نوشته های بعضی از هموطنان نظر اندازیم، حتماً کم و بیش با دو «تمایل» متضاد، یعنی «خوشبین» و یا «بدبین» قطعی هم نسبت به مراحل مختلف گذشته بر می خوریم. این تمایل، ممکن ناشی از ساختار اجتماعی بخصوص افغانستان باشد، که تا اکنون بقایای ساختار قبیلوی در پهلوی سائر ساختار ها بمشاهده می رسد. در گذشته نه چندان دور، ذهنیت عامه، بعنوان مثال، در تحت تأثیر مشهود «امتیازات» حلقات و «محافل» مقتدر جامعه، با القاب «سردار»، «خان» و غیره در «تأسیسات» دولتی حاکمیت، بیاد دارد. «ذهنیت» نا آرام کننده عوام از ناحیه «انحصار» در برخی از وظایف و «صلاحیت های دولتی»، که «سردار ها» و «خویش و خویشاوند» خانواده های معلوم الحال، در آن «لقمه» مفت بیشتر را می داشته اند، در رشد «پروسة وحدت ملی» عاری از اثرات منفی نبوده است. اما علی الرغم مسائل بی شمار در داخل و خارج کشور، باز هم در سالهای قبل از «بحران اخیر» انکشافات مثبت هم رخ داده است.

شرایط خاص بعد از جنگ دوم «جهانی» و تأثیرات آن بر جامعه افغانستان، ایجاب مطالعه بیشتر را می نماید. نباید از نظر دور داشت، که بعضی از محافل و افراد، از برکت روابط «فامیلی» راجع به فضای سیاسی، «در حلقات حاکم» ممکن بیشتر بدانند، که جای بحث اینجانب دیده نمی شود، زیرا از همچو امکان مستفید نبوده ام. علل آنرا که چرا چنین بوده است، نمی توان درین مقاله، به نسبت دوری از وطن و نداشتن «آرشیف مکمل» اسناد، بررسی نمود. اما در صورتیکه ما، نسبت به تاریخ کشور ما، با واقعیت بینی لازم ننگریم، تاریخ کشور خود را، خود مغشوش می سازیم. در چنین شرایط اگر لازم باشد، می توان از تجارب دیگران نیز استفاده بعمل آید، که در ارزیابی وقایع کشور های آنها، آنها از چه طرز دید و شیوه توضیح کار گرفته اند.

آنچه نویسنده این مطلب از جانب خود متعهد است، اینست که در شرایط خاص کنونی، از جوانب «مثبت» هر «مرحله» و لو اینکه کم هم باشد، طور برجسته تر یاد آوری نماید، به امید اینکه این شیوه برخورد با مسائل حیاتی، بر خوشبینی و امید نسبت به آینده بیفزاید و این روحیه زنده نگهداشته شود. با این طریق ممکن زمینه «تقرب» نیروها، با وجوه مشترک بیشتر مساعد گردد. درین مدت بیش از سی سال حوادث ناگوار زیادی در حیات مردم ما، بوقوع پیوسته است، که در بین آنها باعث نفاق شده است. حال باید آموخت که چگونه با پیروان «نظرات مختلف» دست دوستی و همبستگی، «هموطنی» را فشار داده می توانیم و گذشت در مقابل همدیگر را باید بیاموزیم.

از مدتی به اینطرف در جست و جوی اسناد و مطالب نشراتی در رابطه با وقایع تاریخی کشور ما بوده ام. همین اکنون نشریه رسمی زمان سلطنت را که، در تحت نام «افغانستان نیوز» (Afghanistan News) منتشر گردیده است، در یافتم. این رساله که در سال ۱۹۵۷م تأسیس یافته است، در آنزمان از جانب شعبه مطبوعاتی سفارت پادشاهی افغانستان در «جاده وایومینگ» در «واشنگتن دی. سی.»، بزبانهای مختلف به نشر می رسیده است. شماره های پراکنده دست داشته، بزبان آلمانی است، متأسفانه «کولیکسیون» مکمل در دسترس قرار ندارد. در مجموع چنین الهام گرفته می شود که در افغانستان زمان سلطنت، در عرصه فعالیت های خارجی، بعبارت دیگر در «فعالیت های دیپلماتیک» توجه فوق العاده صورت می گرفته است. سفرا و کارکنان سفارتخانه ها، در مقایسه با تمام دوره های بعدی، از تعلیمات «مسلکی» و عالی و هم چنان شهرت سیاسی بهتر، برخوردار بوده اند. درین مطلب در نظر گرفته شده است، که قسمتی از مطالب جمع آوری گردد، تا حد اقل معلومات در باره سابقه کار و تجارب مرحوم داکتر محمد یوسف خان، در امور دولتی، سیاسی و اجتماعی بدست دهد، عاری از دلچسپی نخواهد بود، اگر نظر بیندازیم، ممکن است همین سابقه و اهلیت و تحصیلات و سائر قابلیت ها، پادشاه، اعلیحضرت محمد ظاهر شاه را، در انتخاب ایشان بحیث اولین صدراعظم، غیر از عضو خاندان سلطنتی، متوجه ساخته باشد.

اولین شماره دست داشته، «شماره ۱۲ جلد اول، ماه دسمبر ۱۹۶۰م (۵۳ سال قبل)

Bundeswirtschaftsminister Prof. Dr. Erhard, der Stellvertreter des Kanzlers und Wirtschaftsminister der Bundesrepublik Deutschland, mit S.E. Herrn Ali Mohammed, dem ersten stellvertretenden Ministerpräsidenten Afghanistans, auf dem Bagraver Flughafen.

Sardar Mohammed Naim, Außenminister und Zweiter Stellvertreter der Ministerpräsident, wurde auf dem Flughafen vom Ministerpräsidenten, mehreren Mitgliedern der königlichen Familie und hohen Beamten bei seiner Rückkunft aus New York begrüßt, wo er an der 15. Sitzung der U.N.-Vollversammlung als Leiter der afghanischen Delegation teilnahm.

در بین عکس، در سمت چپ، مرحوم داکتر محمد یوسف خان، در سمت دست چپ مرحوم علی محمد خان، معاون صدر اعظم، رژیم سلطنتی افغانستان، حین پذیرائی از هیأت آلمانی، تحت ریاست «معاون صدر اعظم آلمان» و وزیر اقتصاد آنکشور، «پروفیسر داکتر ایرهارد»، دیده می شوند. در آنزمان، داکتر محمد یوسف خان، مقام رهبری وزارت معادن و صنایع را در کابینه مرحوم سردار محمد داوود خان «شهید» بعهدده داشته است. در جریان اقامت «هیأت» آلمانی، که گزارش آن در همین «پورتال» منتشر شده است، مرحوم داکتر محمد یوسف خان، دیگر در عکس های پروتوکولی نشان داده نشده اند. در «لینک های ذیل»، می توانید در باره نتایج سفر متذکره، معلومات بیشتر در باره مناسبات «افغانستان - آلمان» مطالعه نمایید.

در عکس بعدی در همین شماره، «سردار محمد نعیم، وزیر خارجه و معاون دوم صدراعظم» (برادر سردار «محمد داوود خان صدر اعظم»)، در میدان هوایی از جانب صدر اعظم و تعداد کثیری از اعضای خانواده سلطنتی و مأموران عالیرتبه دولتی، در بازگشت از سفر رسمی به «نیویارک»، جایکه در پانزدهمین جلسه عمومی سازمان ملل متحد، بحیث رئیس هیأت افغانی اشتراک ورزیده بودند، استقبال بعمل آمده است.

http://www.afghan-german.net/upload/Tahlilha_PDF/a_yusufi_lahazat_tarikhimoqef afg.pdf

قریب ۹ ماه بعد، درست در ماه آگست ۱۹۶۱م، مرحوم داکتر محمد یوسف خان، در شرایط و احوالیکه، در مناسبات

Der Minister für Bergbau und Industrien Dr. Mohammed Jusof (Mitte) mit Mitgliedern der italienischen Handelsdelegation.

Der Minister eines österreichischen Bergbau- und Industrieunternehmens wurde der afghanische Ministerpräsident, Sardar Mohammed Jusof, am 26. Juni 1961, von Sardar Lashkari, dem Pakistanischen Vizekonsul, begrüßt.

افغانستان و پاکستان ابر تاریک» سایه افکنده بود، در سفر رسمی «صدر اعظم، سردار محمد داوود خان» به «انگلستان» و «آلمان» همراه بوده است. در «لینک» های ذیل، می توانید، به تفصیل بیشتر معلومات

ای که ممکن بوده است، حاصل نمایید:

http://www.afghan-german.net/upload/Tahlilha_PDF/yosufi_ma didare rasmi sardar daoudkhan_01.pdf

http://www.afghan-german.net/upload/Tahlilha_PDF/yosufi_ma didare rasmi sardar daoudkhan_02.pdf

http://www.afghan-german.net/upload/Tahlilha_PDF/yusufi_ma didar rasmi sardar m daood az germany.pdf

د پانو شمیره: له 2 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پتهله مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلېکنی د لېکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولی

در شماره ۶۰ سال پنجم نشریه متذکره، ماه اگست ۱۹۶۲م، در عکس ذیل، مرحوم داکتر محمد یوسف، وزیر معادن و صنایع در وسط تصویر، با هیأت «تجارتی ایتالیا» دیده می شوند.

در شماره ۷۱ جلد ششم، ماه جولای ۱۹۶۳م، گزارشی از جریان سفر رسمی «رئیس جمهور هندوستان، داکتر

His Majesty the King of Afghanistan speaking at the Delkusha Palace banquet.

«رادا کرشنان» به افغانستان بنشر رسیده است.

در ضیافتی که از طرف «پادشاه افغانستان، اعلیحضرت محمد ظاهر شاه» به افتخار مهمان ترتیب یافته بود، «مرحوم داکتر محمد یوسف، در دست راست مهمان جای داشته اند. با مشاهده عکس های دیگر، چنین بر می آید، که درین زمان بمقام صدارت مقرر بوده اند.

این تصاویر قبل از نشر جریان «رأی اعتماد»، شورای ملی به صدر اعظم جدید نشر شده است. قریب چهار ماه قبل از نشر این عکس ها، بر اساس «کرونولوژی» محترم «دکتور علی محمد زکریا»، درست بتاریخ ۲۸ مارچ ۱۹۶۳م، بعد اعلان استعفای «سردار محمد داؤود» از عهده صدارت عظمی، بتاریخ ۱۳ مارچ ۱۹۶۳م، بعد کابینه جدید اعلان شده است.

در همین شماره، همچنان تصویری را از جریان «قطع نوار»، به ارتباط افتتاح تعمیر میدان هوایی نشان می دهد، که پائینتر از عکس «ضیافت» به احترام رئیس جمهور «هندوستان»، دیده می شود.

شماره آن ۷۲، سال ششم نشرات آن، مختص به ماه «اگست ۱۹۶۳م».

The Indian President replying to His Majesty's speech.

از محتوای همین خبر، خدمت خوانندگان محترم نقل می گردد. امید است

Prime Minister Dr. Mohammed Yusuf opening the terminal building of the Kabul International Airport.

حتی همین اخبار مختصر، تصویر معینی را از اوضاع سیاسی اجتماعی کشور، در آنزمان بدست دهد، که با اقدامات جدید، در نظام دولتی «پادشاهی» و موضوع «تدوین» و اعلان قانون اساسی، برای «سیستم پارلمانی» دو «مجلسه»،

متشکل از «ولسی جرگه» و «مشرانو جرگه»، «صفحه» جدیدی در سیاست افغانستان، باز گردیده بود.

د یانو شمیره: له 3تر5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پتهله مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رالپولو مخکي په خیر و لولئ

طوری که می دانیم، مرحوم داکتر محمد یوسف خان، یکی از شخصیت های کشور بوده اند، که روابط «خونی» با «خاندان سلطنتی» نداشته اند، در ترکیب «کابینه» ایشان هم، نسبت به سابق، ترکیب جدید و متفاوت در مقایسه با زمانه های قبل، بنظر می رسیده است.

این خبر از صفحه دهم گرفته شده است، که عنوان «اخبار کوتاه» به آن تعیین و از جلسه «پارلمان» به ارتباط «رأی اعتماد» به حکومت داکتر محمد یوسف خان گزارش یافته است. (متن پایان عکس: «صدر اعظم داکتر محمد یوسف حین ایراد بیانیه در برابر شورای ملی در رابطه با پروگرام حکومت»)

Ministerpräsident Dr. Mohammed Jusof während einer Rede vor der Nationalversammlung zu seinem Regierungsprogramm.

ترجمه متن اصلی خبر: «رأی اعتماد شورای ملی به حکومت: اخیراً جلسه شورای ملی در کابل، به حکومت صدر اعظم داکتر محمد یوسف رأی اعتماد داد. صدر اعظم در بیانیه خود در جلسه شورای ملی گفت، حکومت جدید یکسلسله تصامیمی را در پیش گرفته است، که بمثابة اساس برای تحولات آینده نقش خود را ایفاء خواهد کرد. درین

زمینه تشکیل کمیسیون ها برای بررسی و تعدیل و تدوین جدید قانون اساسی افغانستان و دیگر قوانین مهم، بحساب می رود.

صدر اعظم داکتر محمد یوسف اظهار داشت، در چوکات پلان پنجساله دوم، برای وظایف در نظر گرفته شده، نسبت به بزرگی و انجام مؤفانته آن، باید وسیله و منابع مالی آن تهیه گردد. کمک های که از جانب کشور های دوست برای سال مالی پلان پنجساله تا اکنون بطور مکمل در اختیار قرار داده نشده است. بنابر همین سبب حکومت تلاش می ورزد، تا از وقفه و سکتگی، در کار پروژه ها ممانعت شده بتواند. درین زمینه روی همکاری فعال مردم حساب نموده تا قربانی مؤقت مالی و محدودیت ها را متحمل شوند.

آقای داکتر یوسف بر سیاست بیطرفی و عدم انسلاک به پیمان های نظامی تأکید ورزیده، خواست افغانستان را در امر تعمیق مناسبات خوب روز افزون و همکاری با همه ملت ها ابراز داشت. صدراعظم بار دیگر بر حمایت حکومت از خواست حق مردم پشتون، تأکید ورزیده، اظهار امیدواری نمود، که این منازعه از طریق صلح آمیز حل گردد.

با دوباره از سرگرفتن مناسبات «دیپلوماتیک» بین افغانستان و پاکستان، برطبق اظهارات صدراعظم، راه حل یگانه معضله سیاسی بین دو کشور هموار خواهد شد. داکتر محمد یوسف درین رابطه از پادشاه ایران و حکومت آن، که درین مورد کمک ارزشمند نموده است، ابراز امتنان نمود. درختم بیانیه صدراعظم، وکلای مردم به تصامم حکومت رأی مثبت دادند. وکلای پارلمان با استفاده از فرصت یک بار دیگر خدمات و دستاورد های بزرگ صدراعظم سابق، سردار محمد داوود را برجسته ساختند. رئیس شورای ملی به صدر اعظم، این رأی اعتماد را تبریک گفت. صدر اعظم داکتر محمد یوسف، مدت کوتاهی در «ویانا» جهت معالجه، به نسبت تکلیف تورم در قسمت قیرغه اقامت اختیار نموده، بتاريخ ۳۰ جون به کابل برگشت.

(یادداشت نویسنده: طوری که در متن میخوانیم، مقامات رهبری آنوقت افغانستان، به همه کشور های کمک کننده، بشمول اتحاد شوروی، بعنوان کشور های دوست یادمینموده اند.)

معرفی داکتر محمد یوسف خان از جانب «پادشاه»، اعلیحضرت محمد ظاهر شاه، در آنزمان «امید ها» و هم «نگرانی ها» را باخود داشته است. وقتی قریب پنجاه سال قبل را در ولایات کشور، در نوجوانی بیاد آوریم، عده با نام و «شهرت» سردار محمد داوود خان شهید، در مقامات قبلی، بحیث «صدر اعظم» و یا «وزیر دفاع» و همچنان در رابطه با «پیوند های «خانوادگی» و «قومی»، تاحدی «عادت» داشته اند، از دور شدن ایشان بعضاً ممکن راضی نبوده باشند. برای «هوادران» سردار «شهید»، ممکن نام «مرحوم داکتر محمد یوسف خان» نسبتاً کم

د یانو شمیره: له4تر5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پتهله مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ

آشنا بوده باشد، بعضاً ممکن با نام و سابقه کار ایشان بجهت «وزیر معادن و صنایع» و یا «استاد در پوهنخی» علوم پوهنتون کابل، واقف بود باشند. اما در جامعه «آنوقت» کار ساده نبوده است، که «ریفرم های» سیاسی – اجتماعی، بدون «اصطکاک» و نا «رضایتی ها»، به پیش برده شود. بهر صورت، در مثنی کلی دولت در راه انکشاف، اعمار و تحولات بنیادی تغییر فاحش بمشاهده نمی رسید، بدون تردید همان اصول و پلان های زمان «حکومات گذشته»، تعقیب می شده است.

صدر اعظم جدید، بسلسله فعالیت های روزمره، برای معرفی و دیدار با مردم، در شرایط فقدان «تلویزیون»، سفر هائی انجام می داده اند. به نسبت کمبود مواد و اسناد خواندنی، فقط آنچه عاجالتاً بدسترس رسیده است از نظر می گذرانیم: (درعکس: «صدر اعظم داکتر محمد یوسف در عکس فوق در بین یک جمعیت مردم، پلخمري، حين بازديد مختصر در ولايت قطغن صحبت می کنند.»

Ministerpräsident Dr. Mohammed Josef spricht zu einer Bürgerversammlung in Puli Chumrv während seines kürzlichen Besuchs der Provinz Katagan.

Anastas Mikojan, damals dritter stellvertretender Ministerpräsident der Sowjetunion (1927) während einer Gesprächsrunde mit dem afghanischen Ministerpräsidenten Dr. Mohammed Josef (3.1.1) und anderen hohen Beamten während seines kürzlichen Besuchs in Kabul.

در شماره ۸۵، سال هفتم نشریه، ماه سپتمبر ۱۹۶۴م، عکس ذیل مرحوم داکتر محمد یوسف خان را در ملاقات با «اناستازیا میکویان» معاون صدراعظم شوروی دیده می شوند.

http://www.afghan-german.net/upload/Tahlilha_PDF/a_yusufi_fahaliyat_sofara_dar_dahae_60.pdf

پایان

د پانو شمیره: له 5 تر 5

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پتهله مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ